


Жеткіншек ПСИХИКАЛЫҚ ЖАС.





**Жас өспірім жасындағыларды
тиісті әдебиеттерде «Қиын»,
«Өзгерілу», «ауысу жастары»
деп атайды.**

Психологиялық сөздіктен.



- **Жеткіншек жасы** – балалық пен ересектік арасындағы онтогенетдік даму (11–12 жастан, 16–17 жасқа дейін), жыныстық жетілу және ересек өмірге кірумен ерекшелінеді.

Жеткіншек жасының кризасы.

- 13-15 жастағы кризесті көбінесе, 3 жастағы кризиспен салыстырады, бірақ бұл қоршаған ортаны тану және білу емес. Ол адамдардың ара қатынасы, адамның қоғамдағы рөлі, адамдардың психикасының дамуының өзгеруі болып табылады.





Жеткіншектер арасындағы комплекстер.

- Құрдастарынан өзінің келбеті жөнінде сөздерді ауыр қабылдау.
- Шамадан тыс қоғам өзінің ойын сіндіру қажеттілігінің болуы.
- Шамадан тыс өзімшілдік немесе тұйықтылықтың болуы.
- Эмоционалды тұрақсыздық, көңіл-күйдің тез өзгеруі байқалады. Эмоционалды тұрақсыздық-ұлдарда 11-13 жаста, қыздарда 13-15 жас аралығында көп байқалады.



- Жасөспірімнің ересектен айырмашылығы тек үлкен адамдармен қатынасының өзгеше келетініндей емес, сонымен қатар биологиялық дамуы (жыныс т.б жетілуі) жағынан кеңінен өріс алатынында. Ал жалпы алғанда жасөспірім тың өзгеше сипатта келеді. **Мысалы, жеткіншек төменгі кластарда оқып жүргенде үйге берілген тапсырманы тек жаттап алатын болса, жеткіншек жасында үй тапсырмасын өз сөзімен түсінікті етіп айтуға талпынады. Кейбір жасөспірім жастағылар осы кезеңде бұрынғы қалыпынан үлкен адамдармен қарым-қатынаста болғанда мейірімді, сыпайы келсе енді өрескел түрде, яғни тәртіп бұзуға икем келеді.**



Көңіл-күйдің тез өзгеруі.

- Достармен араласу қажеттілігі тұйықталумен алмасады;
- Нәзіктік, бауыр басу қажеттілігі, агрессия мен қаталдықпен алмасады.
- Көтеріңкі көңіл -күй мен қуаныш, апатиямен алмасуы мүмкін.
- Өзіне сенімді болу, өзінің ойын ашық жеткізу қабылеті тез арада өзіне сенімсіздікпен алмасады.
- Романтикалық көңіл-күй тез арада басқа жағымсыз эмоцияға алмасуы мүмкін.
- Ойының тұрақсыздығы.





Жеткіншек бастан өткізетін құбылыс?



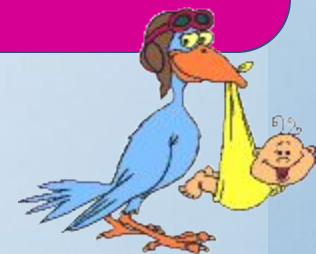
Өзін ересек сезіну

Көңіл-күйдің тез өзгеруі

Жыныстық жетілу



Ішкі конфликт
Мен-таңғаларлық адаммын
Менің ешкімнен айырмашылығым жоқ.



Ішкі конфликт.

**Мен- бұл мен.Мен
бәрін өзім білем.
Мен не істейтінімді
өзім білем.**

**Мен өзімнің
ортамдағы
адамдарға ұқсауым
керек. Мен
ешкімнен өзгеше
болмауым
керек**



- **Шығыстың ғұламасы Әл-Фараби:** «Жас жеткіншектеріңізді көрсетіңіз, мен сіздің болашақтарыңызды айтып берейін» деген. Қазіргі кезеңде қазақ халқының өмірінде бұрын соңды болмаған оқуға, еңбекке, қоғамдық өмірге ықыласы жоқ балалар саны күннен күнге артуда. Бұлар дөрекі әдепсіз барлық жарамсыз әдеттерге еліктеуге бейім келеді. Баланың мінезін жалпы деңгейін ынтасын жақсы білу үшін, оның дамуына адамгершілік қасиеттерінің қалыптасуына не нәрсе қажет екендігін әрбір әке, әрбір ана білуге міндетті.

Отбасы тарапынан қажеттіліктер:

- **Жаксы көру**
- **Сенім**
- **Түсінушілік**
- **Қолдау көрсету**

- Жеке тұлғаның «менің» (өзімшілдігін емес ояту). Осы міндеттерді бала бойына дарыту мақсатында оқытудың әдіс-тәсілдері қолданысқа енгізіледі.
- 1. Интерактивтік әдіс
- 2. Топтық жұмыс
- 3. Ой – қозғау әдісі
- 4. Жобалау әдісі
- 5. Рөлдік ойындар
- 6. Шешім қабылдау әдісі
- 7. Қосымша жұмысты орындау

**Назарларыңызға
көп рахмет!**